

23. DRŽAVNO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2016. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja: 5. razred

Zaporka

--	--	--	--	--

Broj postignutih bodova ____ / 70

Potpis članova povjerenstva

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak: _____

Za rješavanje zadataka predviđeno je 60 minuta.

Ispit se rješava kemijskom olovkom s plavom tintom koja se ne briše. Uporaba obične olovke i crvene ili neke druge boje tinte (osim plave) rezultira diskvalifikacijom učenika.

Pri rješavanju ispita treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova geografskih imena. Za pisanje geografskih imena u ispitima i praktičnim radovima primjenjuje se Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2013.).

Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, jedino u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo dopuštena je uporaba čitljivo napisanog velikog tiskanog slova.

Za vrijeme pisanja ispita ne smije se koristiti ništa osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilno provođenje natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio ispita.

Učenicima se dopušta pisanje po marginama i praznim stranicama ispitnog materijala bez oduzimanja bodova i/ili diskvalifikacije.

Potpuno ispravno riješeni zadatci, prema uputi za rješavanje vrednuju se s jednim, dva ili tri boda. U djelomično ispravno riješenim zadacima boduju se ispravno riješene čestice, ako nije bilo korekcije odgovora u tim česticama. Netočno riješeni zadatci i naknadno ispravljeni odgovori te odgovori koji su pisani velikim tiskanim slovima ili kombinacijom tiskanih i pisanih slova, kao i odgovori u zagradama ne vrednuju se.

U PRVA ČETIRI ZADATKA DOPUNI REČENICE.

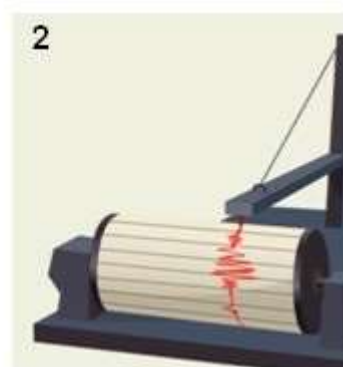
1. Grad Senj je jednako udaljen od ekvatora i Sjevernog pola, nalazi se na ___ ° _____ od ekvatora. Cromwell, grad u Oceaniji, jednako je udaljen od ekvatora i Južnog pola, nalazi se na ___ ° _____ od ekvatora.
2. Kada je prema pojasnom vremenu u Zagrebu 20 sati u Londonu je _____, a u Beču _____ sati.
3. Jadransko more u prosjeku ima **veću** / **manju slanost** (zaokruži točan pojam) od prosjeka svjetskog mora. Iz 10 litara morske vode iz Jadranskog mora prosječno se može dobiti _____ soli (izračunaj i na crtu upiši odgovor).

Prostor za računanje:

4. Prema podacima Državnog hidrometeorološkog zavoda u Splitu su 25. veljače 2016. izmjerene sljedeće temperature zraka: u 7 sati = 11 °C; u 14 sati = 15 °C i u 21 sat = 9 °C. Srednja dnevna temperatura u Splitu za navedeni dan iznosila je _____.

Prostor za računanje:

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENIH SLIKA.

5. Instrument prikazan na slici broj 1 naziva se _____. Ovaj instrument služi za mjerenje _____ (upiši naziv i obilježja pojave koja se mjeri instrumentom).
6. Instrument prikazan na slici broj 2 naziva se _____. Ovaj instrument služi za mjerenje _____ (upiši naziv i obilježja pojave koja se mjeri instrumentom).

U SLJEDEĆEM ZADATKU RAZVRSTAJ POJMOVE KOJI SE ODNOSU NA VULKANE I POTRESE UPISIVANJEM SLOVA U ODGOVARAJUĆE DIJELOVE KRUGOVA.

U SVAKI DIO MORAJU BITI UPISANA PO DVA SLOVA.

U SREDIŠNJI DIO UPIŠI SLOVA KOJA SE ODNOSU NA OBA POJMA.

3

7. Navedene pojmove razvrstaj s obzirom na njihovu povezanost s potresima i vulkanima.

- A - tsunami
- B - litosfera
- C - magma
- D - podvlačenje
- E - plodno tlo
- F - epicentar

U SLJEDEĆA ČETIRI ZADATKA POVEŽI PAROVE UPISIVANJEM SAMO JEDNOG SLOVA NA CRTU ISPRED PONUĐENIH ODGOVORA. TRI CRTE MORAJU OSTATI PRAZNE.

2

8. Morske struje pridruži kontinentima uz čije obale teku.

_____ A) Benguelska struja	_____ B) Humboldtova struja	
_____ Sjeverna Amerika	_____ Južna Amerika	_____ Europa
_____ Afrika	_____ Azija	

2

9. Planine pridruži kontinentima na kojima se nalaze.

_____ A) Kordiljeri	_____ B) Kilimanjaro	
_____ Sjeverna Amerika	_____ Australija	_____ Azija
_____ Afrika	_____ Europa	

2

10. Opise morskih zaljeva pridruži imenima zaljeva na koja se odnose.

_____ A) Zaljev u kojem je izmjerena najveća razlika plime i oseke.		
_____ B) Zaljev iz kojeg Golfska struja teče prema Europi.		
_____ Hudsonov zaljev	_____ Zaljev Fundy	_____ Meksički zaljev
_____ Bengalski zaljev	_____ Gvinejski zaljev	

2

11. Slova uz fotografije reljefnih oblika pridruži prirodnim čimbenicima koji su imali najveći utjecaj na njihovo oblikovanje.

A)

B)

___ ledenjaci ___ vjetar ___ tekućice ___ more ___ sila teža

**U SVAKOM OD SLJEDEĆA TRI ZADATKA DVA SU ODGOVORA TOČNA.
ZAKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.**

- 2** 12. Koja su dva od navedenih mora najtoplija?
a) Crveno more b) Sjeverno more c) Arapsko more d) Žuto more e) Bijelo more
- 2** 13. Koja dva od navedenih planeta imaju najkraće trajanje revolucije?
a) Venera b) Mars c) Jupiter d) Uran e) Neptun
- 2** 14. Koje su dvije tvrdnje o svojstvima mora točne?
a) Hladna mora su siromašna planktonom.
b) Topla mora su glavna ribolovna područja.
c) Morske struje utječu na temperaturu mora.
d) Toplija mora imaju modru boju.
e) Sjeverno ledeno more ima veću slanost od Sredozemnog mora.

**SLJEDEĆA ČETIRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ
PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA I KARTE**

- 1** 15. Na fotografiji označenoj slovom A i strelicom na karti označenoj slovom B prikazan je rasjed San Andreas koji se nastao procesom _____ litosfernih ploča (upiši vrstu pomicanja).

- 2** 16. Imena velikih litosfernih ploča na čijoj granici je došlo do stvaranja rasjeda San Andreas su: _____ i _____.

- 2** 17. Naziv morskog zaljeva prikazanog na fotografiji C je _____.
Ime europske države koja ima najveći broj ovih zaljeva je _____.

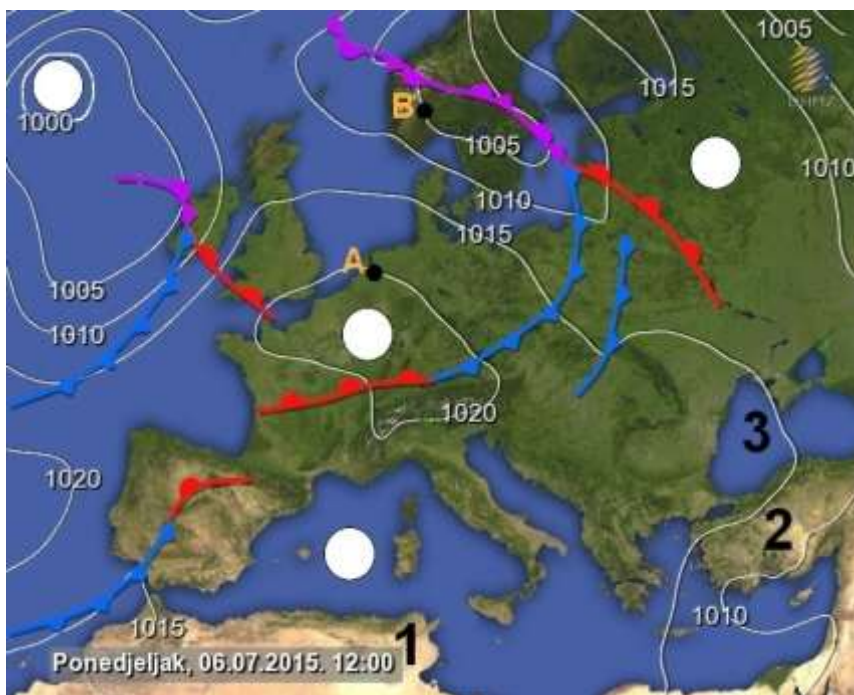
- 3** 18. Naziv reljefnog oblika prikazanog na fotografiji D je _____.
Ovaj reljefni oblik je karakterističan za _____ reljef (upiši vrstu reljefa).

Naziv stijene čijim otapanjem nastaje ova vrsta reljefa je _____.

U SLJEDEĆEM ZADATKU U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA U CIJELOSTI ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.

- 2 19. Znanstvenik Alfred Wegener je zaključio da su kontinenti nekada bili spojeni u jedinstveno kopno koje je nazvano **Gondvana / Pangea**. Građu Zemlje i nastanak potresa proučavao je naš znanstvenik **Ruđer Bošković / Andrija Mohorovičić**. Ovaj znanstvenik je došao do otkrića o posebnom dijelu Zemljine građe koji se nalazi na granici **kore i plašta / plašta i jezgre**. Točka u kojoj nastaje potres naziva se hipocentar i nalazi se **ispod Zemljine površine / na Zemljinoj površini**.

SLJEDEĆIH OSAM ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE KARTE EUROPE.

- 2 20. U odgovarajuće bijele kružice na karti upiši pripadajuće slovne oznake za područja s najvećim vrijednostima niskog i visokog tlaka zraka. Dva su kružića višak.
Naziv područja niskog tlaka zraka je _____, a naziv područja visokog tlaka zraka je _____.

- 1 21. Na karti su ucrtane točke (●) **A** i **B**. Odredi u kojem smjeru puše vjetar. Vjetar puše iz točke _____ prema točki _____.

- 2 22. Tlak zraka u mjestu označenom na karti točkom (●) **A** iznosi _____ hPa. Razlika između tlaka zraka u točki **A** i normalnog tlaka zraka iznosi _____.

Prostor za računanje:

- 1 23. U području omeđenom na karti krivuljom koja prolazi točkom (●) **A** tlak zraka je **visoki / niski** i najčešće obilježava **vedro vrijeme / padaline** (u parovima pojmova odvojenim kosom crtom zaokruži točne odgovore).

2 24. Priloženu kartu nazivamo _____ karta. Prema podjeli geografskih karata prema sadržaju ova karta pripada skupini _____ karata.

2 25. Na priloženoj karti Europe znakom **X** označi morski prolaz na krajnjem jugozapadu Europe. Ime ovog morskog prolaza je _____.

3 26. Na crte upiši imena kontinenata i mora označenih brojevima na priloženoj karti.

1 _____

2 _____

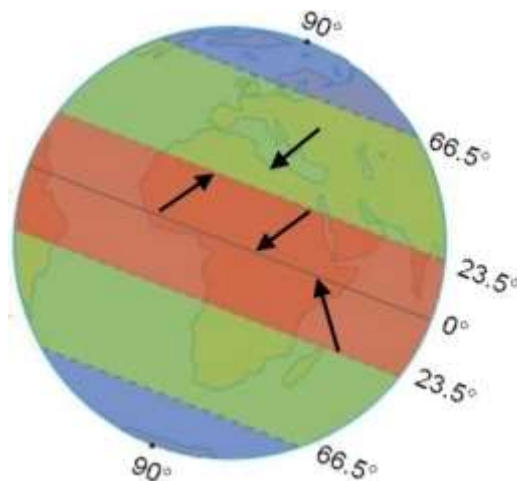
3 _____

1 27. Stručnjaci koji se bave proučavanjem vremenske prognoze nazivaju se _____.

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENOG CRTEŽA.

2 28. Vrstu vjetrova u koje ubrajamo pasate nazivamo _____ vjetrovi.

Na priloženom crtežu zaokruži strelicu koja prikazuje smjer puhanja pasata na sjevernoj polutci.

2 29. Vjetrove koji imaju najveći utjecaj na području Antarktike nazivamo _____.

Znakom **X** označi toplinske pojaseve u kojima pušu ovi vjetrovi.

U TEKSTU KOJI GOVORI O LITOSFERNIM PLOČAMA TRI SU POGREŠNA POJMA. PRONAĐI U TEKSTU POGREŠNE POJMOVE, UPIŠI IH U PRVI STUPAC TABLICE, A U ISTI RED U DRUGI STUPAC UPIŠI TOČNE POJMOVE.

3 30. Na rubu Pacifičke litosferne ploče je najmanja aktivnost vulkana i potresa. Dio tog područja je i Marijanska brazda u kojoj je izmjerena do sada najveća dubina mora. Marijanska brazda se nalazi u Tihom oceanu, a nastala je smicanjem litosfernih ploča. Na dnu Atlantskog oceana se nalazi najduži srednjooceanski jarak koji je nastao razmicanjem litosfernih ploča zbog čega se ovaj ocean sve više širi.

POGREŠAN POJAM	TOČAN POJAM

U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽI POJMOVE UPISIVANJEM PRIPADAJUĆEG SLOVA I BROJA NA CRTU ISPRED POJMOVA U LIJEVOM STUPCU. TRI POJMA IZ SREDNJEG I DESNOG STUPCA NE MOGU SE POVEZATI.

- 3** 31. Rijekama pridruži kontinente na kojima se nalaze i morsku površinu u kojoj se nalaze njihova ušća.
_____ Amazona	A) Sjeverna Amerika	1) Meksički zaljev
_____ Huang He	B) Australija	2) Sredozemno more
_____ Mississippi	C) Azija	3) Žuto more
	D) Južna Amerika	4) Istočno kinesko more
	E) Afrika	5) Atlantski ocean
	F) Europa	6) Bengalski zaljev

SLJEDEĆA ČETIRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE GEOGRAFSKE KARTE DIJELA PANONSKE HRVATSKE

- 3** 32. Dvije rijeke s najduljim tokom kroz Hrvatsku čija su imena vidljiva na priloženoj karti su _____ i _____ (upiši imena rijeka).
 Ime rijeke koja izvire na istočnom dijelu gore Ivanšćice je _____.
- 2** 33. Kartografskim znakom južno od Ivanić Grada i južno od Kutine uz rijeke ucrtane su _____. Ime najvećeg grada južno od Ivanić Grada i zapadno od Kutine je _____.
- 2** 34. Ime rijeke na kojoj se nalazi grad Ludbreg je _____. Ova rijeka se ulijeva u rijeku _____.
- 1** 35. Naziv slijeva kojem pripadaju sve rijeke označene na priloženoj geografskoj karti je _____.